

ВІДГУК

офіційного опонента, член-кореспондента НАМН України,

доктора медичних наук, професора Чернія Володимира Ілліча

на дисертацію аспірантки кафедри анестезіології та інтенсивної терапії Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика Масуді Анни Василівни на тему: «Оптимізація анестезіологічного забезпечення при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок», представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 26.613.230 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, що утворена на підставі рішення Вченої ради № 5 від 14 травня 2025 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Ступінь актуальності обраної теми.

Облітеруючий атеросклероз судин нижніх кінцівок, який призводить до критичної ішемії нижніх кінцівок з високою інвалідністю та смертністю, є одним з найпоширеніших захворювань у світі. Загалом 20% дорослого населення страждає на облітеруючий атеросклероз судин нижніх кінцівок, що вимагає ранньої діагностики та вибору оптимальних методів лікування. Також переважна більшість пацієнтів, які надходять на хірургічну реваскуляризацію нижніх кінцівок, мають прогресуюче системне атеросклеротичне захворювання, що вражає не тільки периферичні кінцівки, але також коронарні, церебральні та ниркові судини. Тому пацієнти, які перенесли судинні операції, зазвичай мають значні системні супутні захворювання. Важливо відзначити, що пацієнти, які мають судинну патологію, належать до пацієнтів з найвищим періопераційним ризиком, що робить проведення анестезії справжньою проблемою для анестезіологів. Слід зазначити, що за оцінками, частота ішемічної хвороби серця серед пацієнтів, які перенесли операцію на периферичних судинах, становить до

70%. Таким чином, належне ведення цих пацієнтів вимагає від анестезіолога розуміння патофізіології захворювання, найбільш поширених супутніх захворювань, потенційних періопераційних ускладнень та деяких знань про безліч хірургічних методів, включаючи як відкриті, так і ендоваскулярні підходи.

Існує дві переважні стратегії проведення анестезії в судинній хірургії, а саме загальна анестезія та регіонарна. Ефективна регіонарна анестезія при хірургії периферичних судин може бути досягнута як спінальною, так і епідуральною анестезією, методом комбінованої спінально-епідуральної анестезії або методом периферичної анестезії (блокування нервових стовбурів).

Метою дисертаційного дослідження було проведення комплексного порівняльного аналізу ефективності та безпечності різних методів анестезії при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок для підвищення ефективності анестезіологічного забезпечення, та зменшення кількості ускладнень у пацієнтів високого ризику шляхом розробки оптимального методу періопераційного знеболювання.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Робота виконана відповідно до основних напрямів науково-експериментальної роботи Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика МОЗ України, кафедри анестезіології та інтенсивної терапії: «Розробка інноваційних технік анестезії та інтенсивної терапії» (№ державної реєстрації: 0119U101724, терміни виконання: 2019–2023 рр.). Автор є співвиконавцем зазначеної науково-дослідної роботи. Дисертаційне дослідження Анни Василівни Масуді логічно інтегрується у пріоритетні напрями розвитку медичної науки, визначені чинними державними програмами та стратегіями у галузі охорони здоров'я. Актуальність дослідження також відповідає положенням галузевої науково-технічної програми МОЗ України

щодо розвитку анестезіології, зокрема в частині удосконалення методів періопераційного менеджменту, розробки персоналізованих протоколів анестезії з урахуванням супутньої патології та вікових змін.

Дисертаційна робота здобувача виконана на високому науковому та методичному рівні. Вибір теми дисертації обґрунтований аналізом сучасних наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних авторів, присвячених підходам до знеболювання при хірургічних втручаннях на судинах при облітеруючому атеросклерозі нижніх кінцівок. Тема та виконані завдання дисертаційної роботи є актуальними для медицини, важливими у теоретичному та практичному плані. Методи клінічних та інструментальних досліджень, застосовані у процесі виконання дисертації, є сучасними, загальновизнаними та інформативними. Результати дослідження були ґрунтовно опрацьовано за допомогою статистичних методів у ліцензійному програмному забезпеченні та на належному рівні проаналізовані та узагальнені. Висновки дисертації відповідають її завданням та є підсумком виконаної наукової роботи. Наукові публікації здобувача за темою дисертації пройшли всі необхідні етапи експертних оцінок, відповідають сучасним вимогам щодо публікації наукових праць у фахових виданнях та опубліковані у фахових журналах України, закордонних журналах та у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій. Отже, дисертаційна робота Масуді Анни Василівни загалом виконана на високому науковому та методичному рівні, що відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Наукова новизна базується на оригінальному підході до порівняльної оцінки ефективності різних методів періопераційного знеболювання у пацієнтів

з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок. Вперше в Україні була проведена порівняльна характеристика ефективності спінальної анестезії та спінальної анестезії з додаванням ад'юванту бупренорфіну гідрохлориду у пацієнтів під час реконструктивних операцій з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок, виявлені переваги та недоліки даних методик. Вперше в Україні проведена порівняльна характеристика ефективності спінальної анестезії та комбінованої спінально-епідуральної анестезії у пацієнтів під час реконструктивних операцій з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок, виявлені переваги та недоліки даних методик. Вперше в Україні проведена порівняльна характеристика ефективності спінальної анестезії та регіонарної анестезії, де виконувалась регіонарні блокади нижньої кінцівки, проведена оцінка переваг та недоліків даних методик. Вперше в Україні було виявлено та описано порівняльна характеристика чотирьох методів анестезіологічного забезпечення під час реконструктивних операцій з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок, виявлені переваги та недоліки даних методик та оцінено маркери стресу та рівень тривоги та депресії. На основі наукової новизни автор формує концептуальну основу для розробки клінічних протоколів і стандартів надання анестезіологічної допомоги зазначеній категорії пацієнтів.

Основні положення та результати дослідження знайшли відображення у низці наукових публікацій у фахових виданнях, затверджених МОН України. За темою дисертації опубліковано 5 наукових праць, із них: 3 статті у фахових виданнях, затверджених МОН України, з яких – 2 статті в науково-метричній базі Scopus. Це свідчить про достатню повноту апробації результатів та їх актуальність для медичної спільноти.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Результати дисертаційного дослідження отримано на кількісно достатньому матеріалі спостережень, на максимально однорідних вибірках груп обстежених пацієнтів з використанням загальновизнаних та апробованих іншими дослідниками методів дослідження, необхідних для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження. У роботі використовувалися валідовані шкали оцінки болю (VAS), емоційного стану (HADS) та якості сну (SATED), а також маркери стресу (глюкоза, кортизол), що дозволяє оцінити результати з точки зору комплексного підходу до аналгезії. Отримані результати дисертаційної роботи піддано ретельній статистичній обробці з використанням ліцензованого програмного забезпечення (Microsoft Office Excel 2019, SPSS 27), узагальнені та проаналізовані з використанням даних попередніх вітчизняних та закордонних досліджень. Основні положення та висновки дисертації відповідають отриманим результатам, є чіткими та обґрунтованими. Отримані результати й основні положення дисертації викладені й обговорені у відкритих наукових публікаціях та під час фахових науково-практичних конференцій. Таким чином, наукова обґрунтованість отриманих результатів, основних положень та висновків, сформульованих у дисертації, не викликають сумніву.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Вважаю, що дисертанткою повністю та на належному рівні вирішена поставлена мета дисертаційного дослідження та повністю виконані завдання, поставлені у дисертаційній роботі.

Здобувачка показала високий рівень володіння методологією наукової діяльності – ґрунтовно провила інформаційно-патентний пошук та оволоділа сучасними науковими відомостями за напрямком досліджень, що дозволило підтвердити актуальність обраної теми дисертації, чітко визначити її мету і завдання та обрати необхідні для її виконання методи дослідження. Досконало

виконана обробка отриманих результатів дослідження довела глибоку обізнаність здобувачки з методиками статистичного аналізу. Так само на високому рівні виконано аналіз та узагальнення отриманих результатів та формулювання основних положень та висновків дисертації.

6. Теоретичне і практичне значення отриманих результатів дослідження.

В результаті проведених досліджень удосконалено схему анестезіологічного забезпечення при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок. Було запропоновано використання бупренорфіну гідрохлориду, як ад'юванту до бупівакаїну при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок. Було запропоновано застосовувати комбіновану спінально-епідуральної анестезію у пацієнтів з низьким ризиком та регіонарної анестезії у пацієнтів з високим ризиком оперативного втручання. В результаті проведених досліджень удосконалено схему анестезіологічного забезпечення при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок. В результаті проведених досліджень було запропоновано оптимальні дози інтратеального використання бупренорфіну гідрохлориду у поєднанні з бупівакаїном. Виявлено та описано клінічні недоліки та переваги різних методів анестезіологічного забезпечення при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок. Основні положення дисертації було викладено на міжнародних наукових конференціях і форумах.

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому.

Обсяг і структура дисертації . Дисертаційна робота викладена українською мовою на 222 сторінках друкованого тексту та складається із анотацій українською та англійською мовами, списку публікацій здобувача, вступу, аналізу сучасних проблем знеболювання при реконструктивних

операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок , матеріалів та методів дослідження, чотирьох розділів з результатами власних досліджень, аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Робота ілюстрована 46 таблицями, 39 рисунками. Список використаних джерел, він містить 6 джерел кирилицею і 177 латиницею та викладений на 24 окремих сторінках.

У вступі визначені актуальність та наукова новизна проблеми дослідження, сформульовані мета і завдання роботи, дана характеристик об'єкта та предмета дослідження, вказані практичне значення роботи, особистий внесок дисертанта та відомості про апробацію матеріалів дисертації.

Розділ 1 містить огляд літератури, де наведені основні наукові відомості щодо сучасного стану та перспективи анестезіологічного забезпечення реконструктивних втручань при облітеруючому атеросклерозі нижніх кінцівок. Підкреслено значення нейроаксіальної методики анестезії та роль ад'ютантів під час знеболювання у судинній хірургії при облітеруючому атеросклерозі нижніх кінцівок.

У розділі 2 до дослідження увійшло 120 пацієнтів, яким проводилося планове реконструктивне хірургічне втручання з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок. Критеріями включення та критеріями не включення були чітко визначені. На етапі планування роботи отримано дозвіл комісії з біоетики Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика. Робота має чіткий дизайн проведеного дослідження. Обрані методи наукового дослідження є загальноприйнятими для пацієнтів, включених у дослідження. Ці методи в комплексі з додатковим застосуванням статистичного аналізу отриманих результатів, дозволили отримати репрезентативні результати. Використані методи дозволили обґрунтувати вибір та оптимізувати анестезіологічний менеджмент при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок.

У розділах 3 – 5 вивчено ефективність та безпеку методів анестезії, що вивчаються: ефективність бупренорфіну гідрохлориду як адьюванту до спінальної анестезії, комбінованої спінально-епідуральної анестезії, ефективність регіонарної анестезії при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок. Було проведення порівняння ефективності цих методів: тривалості часу початку моторного та сенсорного блоків, регресії сенсорної блокади, моторної блокади та тривалості аналгезії. У розділі 6 проведено аналіз впливу різних досліджуваних методів анестезіологічного забезпечення при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок на тривалість процедури, на гемодинаміку, біль та періопераційне знеболювання, побічні ефекти та ускладнення.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Перевірка дисертаційної роботи на оригінальність програмним засобом «StrikePlagiarism.com» показала відсутність ознак академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації або фабрикації результатів. Текст дисертації є оригінальним. За результатами перевірки рівень оригінальності рукопису дисертації підтверджено, а виявлені окремі співпадіння стосуються власних публікацій, термінології, посилань на наукову літературу або загальновживаних фраз.

9. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Принципових зауважень щодо роботи немає. У списку використаної літератури є поодинокі джерела, які старше 10 років. Робота містить незначну кількість орфографічних помилок, які не мають впливу на якість та наукове значення дисертаційної роботи.

В процесі рецензування виникли дискусійні запитання до автора,

а саме:

1. Чому при спінальної анестезії як ад'ювант Ви використовували бупренорфіну гідрохлорид?
2. Яка Ваша думка, які перспективи використання регіонарної анестезії з використанням УЗД для знеболення реконструктивних операцій з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок.
3. Що є «золотим стандартом» для знеболення реконструктивних операцій з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок на сьогодні.

10. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

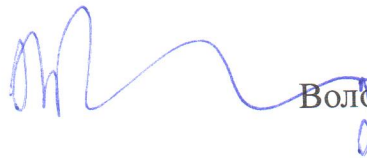
В цілому необхідно зазначити, що дисертаційна робота Масуді Анни Василівни на тему: «Оптимізація анестезіологічного забезпечення при реконструктивних операціях з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною науковою працею, в якій наведені нові науково-обґрунтовані результати проведених особисто здобувачем досліджень щодо вирішення науково-практичної задачі, а саме було підвищено ефективність анестезіологічного забезпечення, та зменшено кількість ускладнень під час реконструктивних операцій з приводу облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок у пацієнтів високого ризику шляхом розробки оптимального методу періопераційного знеболювання.

Вважаю, що за актуальністю, науково-методичним рівнем виконання, обсягом та коректністю проведених досліджень, теоретичною та практичною значимістю отриманих результатів для медицини, вагомістю опублікованих за матеріалами дисертації наукових праць та оформленням дисертація Масуді Анни Василівни повністю відповідає існуючим вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої

ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» Масуді Анна Василівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

**Офіційний опонент
спеціалізованої вченої ради ДФ26.613.230**

член-кореспондент НАМН України,
доктор медичних наук,
головний науковий співробітник
наукового відділу малоінвазивної хірургії
ДНУ «Центр інноваційних
технологій охорони здоров'я» ДУС,
професор

Володимир ЧЕРНІЙ

Вчений секретар

Підпис	<i>Черний В.</i>
ЗАСВІДЧУЮ	
Учений секретар ДНУ «ЦІТОЗ» ДУС	
«28»	05 2025 р.

